

Duizendblad

IVN Den Haag en omstreken

Nr.1 januari 2025

Storytelling in de NGO

AUTEUR: ANNEMARIE VAN DER REST

Binnen de landelijke organisatie van IVN is de laatste tijd veel discussie over de leerdoelen voor de gidsenopleiding. We gebruiken al een tijdje dezelfde opzet, en de vraag is of het niet eens tijd wordt om de cursus aan te passen.

In het verleden is er tijdens de cursus veel aandacht besteed aan het vergaren van kennis over de natuur, soortenkennis over de bomen, de planten en de dieren. Als gids kun je tegenwoordig tijdens een excursie vragen over meer uiteenlopende onderwerpen verwachten. Het gaat nu vaker over de invloed van de mens op de natuur met onderwerpen zoals klimaatverandering, duurzaamheid, biodiversiteit en stikstof.

Daarnaast is er nog een ander aspect bijgekomen, namelijk hoe kun je als gids je publiek met je mee krijgen en tegelijkertijd een boodschap overbrengen. Je presentatie en je verhaal doen ertoe.

Wat is een goed verhaal?

Tijdens de eerste lessen van de cursus hebben we daarom aandacht besteed aan de houding en het verhaal, en over dit laatste wil ik wat meer uitweiden. Een goed verhaal boeit en blijft veel beter hangen dan een aantal opgesomde feiten of soorten. Maar wat is een goed verhaal? Latifa Vonk werkt bij IVN Zuid Holland en is natuurgids in onze afdeling, zij heeft een les en een excursie over Storytelling begeleid.

BEB

Storytelling geeft veel kracht aan een verhaal. Kernachtig gezegd komt het hierop neer: maak een verhaallijn door het toepassen van BEB. Beeld door het aanspreken van de zintuigen. Effect door het hieraan toevoegen van je eigen ervaringen en emotie. En Betekenis door daar een boodschap bij mee te geven. Tijdens de les heeft Latifa door middel van een verhaal en oefeningen ons laten ervaren hoe dat voelt.

De bijbehorende excursie vond plaats in Clingendael, dat wil zeggen in een klein stukje van het park. Groepjes cursisten hebben voor elkaar een excursie gegeven met de nadruk op het toepassen van Storytelling. Het was verrassend om te zien hoeveel mooie, beeldende verhalen er loskwamen op dat ene kleine stukje van het park.

Nieuwjaarsreceptie

We nodigen leden en donateurs van harte uit voor de nieuwjaarsreceptie op zondag 19 januari 2025! Laten we samen het nieuwe jaar inluiden met een bijzonder programma.

Programma

13:45 – 14:15 uur: Ontvangst verkeerstoren

Ypenburg

14:15 – 16:00 uur: Rondleiding door de historische verkeerstoren in 3 groepen van een half uur

16:00 – 17:00 uur: Borrel en gezellig samenzijn

Let op: Voor de rondleiding is het belangrijk dat je goed ter been bent. Er zijn trappen en de rondleiding kan fysiek belastend zijn.

Locatie

De Verkeerstoren, Verkeerstorenplein 1 in Nootdorp
Bereikbaar met tramlijn 15 en 19

Graag aanmelden via het formulier op www.ivndenhaag.nl, zie 'Activiteiten'.

Duizendblad

IVN Den Haag en omstreken

IVN Den Haag en omstreken is een afdeling van een landelijke organisatie met in totaal twintigduizend betrokken leden, verspreid over regionale afdelingen. De afdelingen worden ondersteund door professionals. IVN Den Haag organiseert natuurexcursies en wandelingen op aanvraag.

Daarnaast geven we diverse cursussen en verzorgen een natuurgidsenopleiding. Ook gaan we met de natuurkoffer op pad om ouderen de natuur te laten beleven als zij zelf niet in staat zijn om de deur uit te gaan.

We geven een kwartaalblad uit, organiseren een natuurweekend en doen mee met kortlopende evenementen.

Voor meer informatie: www.ivndenhaag.nl

Welkom nieuwe leden!

G. Beauchez, J. van den Berg, L. Boekestein, L. Boers,
N. van den Bosch, I. Bottema, V. Dorst, M. van Eck,
S. Elgershuizen, J. Hoekstra, E. Kunne-Bosch,
A. Leeuwenburgh, J. Luyendijk, C. Martens,
E. Rengelink, A. Veldkamp, M. Verweij, J. Wagner

Foto's voor- en achterkant:
pimpelmees: Latifa Vonk, reiger: Lisette van Pelt

Inhoud

- 2 Storytelling in de NGO
- 3 Inhoud en colofon
- 4 Kennismakingsweekend in Drenthe
- 6 Een leven tussen schelpen
- 8 Publieksexcursies
- 10 In memoriam G.J. de Bruyn
- 11 Alles draait om tijd
- 12 Stekeligheden
- 13 Boswachter met bijsluiter - De zwamgroep van IVN
- 14 De wilde Noordzee
- 15 Wandelen onder de hemelboom

Colofon

Redactie: Marjo Hess, Peter Venema, Viola Sütö en Wim Voortman
Eindredactie: Lisette van Pelt
Opmaak: Marjanne Dominicus, Lisette van Pelt en Linda Bakker

Drukker: Editoo B.V. Arnhem

Duizendblad is een van IVN Den Haag en omstreken. Het blad verschijnt 4 keer per jaar. Kopij voor het volgende nummer graag voor 8 maart mailen (tekst en foto's apart) naar:
redactie@ivndenhaag.nl

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd zonder uitdrukkelijke toestemming van de redactie.

Kennismakingsweekend in Drenthe

AUTEUR EN FOTO: MARIBEL VAN DER LINDEN

Wat was ik blij toen ik in juni te horen kreeg dat ik 1 van de 30 deelnemers mocht zijn van de Natuurgidsenopleiding 2024-2026 (NGO)! Na twee opleidingsavonden en één praktijkochtend was het tijd voor het kennismakingsweekend. Na een bijna 2,5 uur durende reis in auto of trein kwam iedereen op vrijdag 4 oktober aan in het prachtige Buitencentrum Wilheminaoord, een stukje Den Haag in de provincie Drenthe. De zon scheen uitbundig. Dat belooft veel goeds!

Nadat iedereen een fiets uitgezocht had en een bed had opgemaakt was het al snel tijd voor de inwendige mens. In de eetzaal konden we terecht voor twee heerlijke soorten soep gemaakt door (een deel van) het NGO team. Na de maaltijd was het tijd om op een ontspannen manier elkaar te leren kennen. Ook gingen we er in het donker nog op uit om met de batdetector op zoek te gaan naar vleermuizen in het bos achter het buitencentrum.

Verwondering, ontdekking, beleving

Na het ontbijt verzamelde iedereen zich in het zogeheten Mammoethuis, één van de andere gebouwen op het terrein. Hier liet Gert van der Slikke ons met aanschouwelijk onderwijs zien hoe dit gebied in Drenthe is ontstaan, van de ijstijd tot nu. Aarde, ijsblokken, dekzand, plantjes en stenen werden gebruikt om het ontstaan van het Drentse landschap uit te leggen. Met dit in ons achterhoofd maakten we een fietstocht van bijna 33 km dóór het verleden

foto: Liset van Pelt

en in het heden. Het grondboren op twee verschillende locaties liet ons zien hoe de bodem door de jaren heen is opgebouwd in diverse lagen.

Op de eerste locatie troffen we op bijna 1 meter diepte het dekzand vanuit de laatste ijstijd. En op de tweede locatie was het grondboren bijna niet te doen door de stenen in de grond (het keileem, een mix van klei en stenen dat onder de ijskap is gevormd en na verschuiving van het landijs vanuit Scandinavië naar ons land is verschoven). Na het grondboren maakten we een stop bij een biologisch melkveehouderij en kregen we te horen hoe deze melkveehouder zoveel mogelijk doet om de natuur te beschermen.

Pingo

De lunchtrommels gingen open op de zonnige zandvlakte van het Holtingerveld en de laatste stop van de fietstocht was bij de op één na grootste hunebed.

De zaterdagavond bracht ons nog twee bijzondere activiteiten. Het mooiste vond ik het bezoek aan een pingoruïne (kleine ronde watertjes in het landschap) bij het vallen van de avond. In de schemering kregen we in stilte een schouwspel van vogels, vleermuizen en insecten te zien. Eenmaal terug op het buitenencentrum konden we bij het houtvuur in het vuurhuis op het terrein van het buiten-centrum onze ervaringen nog delen.

Verbinding

IVN Natuureducatie verbindt mens en natuur. (...) Zelf leren en doen staan altijd centraal.' Zondagochtend nam Johan (secretaris IVN Den Haag e.o.) ons mee in het gedachtengoed van IVN Natuureducatie. Een tocht langs de missie, visie en doelen van IVN en een inkijk in de afdeling IVN Den Haag e.o. Ook was er tijd om in tweetallen een mini-excursie voor te bereiden en te houden, met achteraf ruimte voor feedback. Na de lunch was het tijd om in te pakken en schoon te maken om op tijd de reis terug te maken naar Den Haag. Het was een intensief maar leerzaam weekend en ik ben benieuwd naar het vervolg. Jullie ook?

Een leven tussen schelpen

AUTEUR: WIM VOORTMAN

“Mijn belangstelling voor de schelpen dateert al van mijn lagereschooltijd, wanneer mijn ouders met het gezin in de grote vakantie uit Nijmegen naar een of andere badplaats togen. Op het strand verzamelde ik dan schelpen en raakte langzamerhand daarin een beetje thuis.”

Een kort citaat van Tera van Benthem Jutting (1899–1991) bij haar afscheid van het Zoölogisch Museum in Amsterdam, waar ze jarenlang gewerkt had als conservator molusken. Ze heeft zelf een aantal nieuwe soorten beschreven en er zijn ook diverse soorten naar haar vernoemd.

Biografie

Een achterlicht, Barbara van Benthem Jutting, had een biografie van Tera geschreven, maar uitgevers bleken huiverig: een onbekende auteur met een biografie over iemand die alleen in malacologische kringen bekend was... Dat Tera daar nog altijd een grote naam is, naar wier werk ook geregeld verwezen wordt, hielp niet. Toen besloot Barbara haar vele materiaal in blogs te publiceren. Het werden er maar liefst 77, verschenen tussen oktober 2021 en december 2024. Kijk voor (soms smeulige) details op <https://teravbj.nl>; binnenkort waarschijnlijk op www.kzgw.nl.

Toch biologie

Tera is in Nederlands-Indië geboren. Ze groeide op in Nijmegen, en nadat het gezin naar Haarlem verhuisd was, heeft ze daar de MMS gevolgd. Ze wilde biologie studeren, maar haar vader vond dat maar niks, en stuurde haar naar de kweekschool. In twee jaar (!) haalde ze daar haar onderwijsakte en is daarna toch gaan studeren. Aan de destijds gemeentelijke Universiteit van Amsterdam volgde ze 'gewone' colleges, waarmee ze de onderwijsakte K IV kon halen, die o.a. het recht gaf biologie te onderwijzen. Vanwege haar MMS-diploma waren academische examens niet voor haar weggelegd, en dat heeft haar altijd gestoord. Bij haar pensionering (1964) kreeg ze -terecht- een eredoctoraat, wat dat gemis voor een deel goedmaakte. In 1960, bij haar 40-jarige jubileum aan het museum, was ze al benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Bemiddelde familie

Via haar werk kwam ze voor de oorlog in contact met Pico van der Feen, met wie ze in augustus 1945 getrouwd is. Ze waren zeer aan elkaar verknocht en zijn op twee dagen na 47 jaar getrouwd geweest. Net als Tera kwam Pico uit een bemiddelde familie, en was volgens Tera een man “die tenminste begreep waar je het over had”.

Na Tera's pensionering zijn ze in Domburg gaan wonen in 'De Wael,' een villa van Pico's familie, waar ze graag gasten ontvingen en waar veel gesprekken 'op niveau' gevoerd werden. Vrijgevochten (jong in de roaring twenties!), gastvrij, toch op zichzelf, standsbewust en op

goede manieren gesteld: het lijkt een vreemde combinatie, maar voor een vrouw uit betere kringen aan het begin van de 20e eeuw was zoiets niet uitzonderlijk.

Fonds op naam

Na Pico's dood in 1987 heeft Tera nog een paar jaar in een verzorgingshuis gewoond. Ze is op 22 januari 1991 in Middelburg overleden, bijna 93 jaar oud. Uit haar erfenis is het Tera van Benthem Juttingfonds ingesteld aan de UvA, dat bijdragen verstrekt aan vrouwelijke promovendi biologie.

Duizendblad is er voor leden en wordt gemaakt door leden. Wij vullen het graag met artikelen, verslagjes, anekdotes, illustraties en foto's van Haagse IVN'ers.

Heb je iets leuks te vertellen of te laten zien, stuur je bijdrage dan naar redactie@ivndenhaag.nl. Ook als je niet zo'n goede schrijver bent is je bijdrage welkom. In dat geval redigeert de redactie je tekst zonder de eigenheid eruit te halen. Wij proberen alles te plaatsen mits het niet te lang is (maximaal 300 woorden, minimaal 40), en voor de deadline van **8 december 2024 binnen is!**

Publieksexcursies

Let op:

De meest actuele informatie is te vinden op de website. Bij sommige publieksexcursie is aanmelden verplicht. De aanmeldadressen vind je per wandeling op www.ivndenhaag.nl

De wandelingen duren 1,5 à 2 uur en zijn gratis.

Vragen over publieksexcursies: Rob Meyer,

info@ivndenhaag.nl of bel 06-2056 8114

Wandelingen op aanvraag: wandelingen@ivndenhaag.nl

Zo 12 januari 13:00 uur Excursie Nieuwe Driemanspolder: op zoek naar watervogels

De Nieuwe Driemanspolder is voor in Nederland overwinterende watervogels, maar ook voor diverse andere vogels die van water afhankelijk zijn, een belangrijk gebied waar ze alles vinden wat er in de winterperiode voor ze nodig is.

We maken een vrij lange wandeling (ca. 2,5 tot 3 uur) door het Leidschendamse deel van dit gebied. We verzamelen op de openbare parkeerplaats naast restaurant 'De Witte Raaf', waar we na afloop ook weer terugkomen.

Aanmelden bij wimvanderkooij@outlook.com. Maximaal 20 deelnemers en max, 4 personen per aanmelding

Zo 19 januari 10:30 Winterwandeling Westduinpark

Winterwandeling. Genieten van de winterbeleving in het duingebied.

De Savornin Lohmanlaan, hoek Laan van Poot, Den Haag

Wo 5 februari 10:00 uur Winterse wandeling Haagse Bos

Winterse wandeling door het bos met misschien al wat lentebeleving.

Haagse bos, Bruggetje tegenover Bezuidenhoutseweg 417, Den Haag

Zo 9 februari 10:30 Monumentale bomen

Van de paardenkastanjes op Plein 1813 naar de oude eiken op de Joodse begraafplaats.

Op de Joodse begraafplaats dienen heren hun hoofd te bedekken. Dus neem een pet mee.

Aanmelden via info@ivndenhaag.nl. Maximaal 20 deelnemers

Zo 16 februari, 10:30 De ordinaire vogelwandeling in Clingendael Pimpelmees en grauwe gans, houtduif en wilde eend: deze doodgewone, alledaagse vogels zetten IVN-gidsen Maurits, Linda en Latifa in de schijnwerpers tijdens de ordinaire vogelwandeling. Want het leven van een roodborst is interessanter dan je denkt, en de intelligentie van kauwen en kraaien is absoluut indrukwekkend. Vergeet de goudplevier, de hop of ortolaan. Tijd voor een herwaarder- ring van onze stadsvogels die we op landgoed Clingendael volop tegenkomen.

Aanmelden is verplicht via het aanmeldformulier op ivndenhaag.nl,

Max. 4 personen per aanmelding

Clingendael hoofdingang, Kruising Wassenaarseweg/Laan van Clingendael, Den Haag

za 1 maart, 13:00 Excursie Westduinpark

Wandeling door Westduinpark van strand tot buitenduinen over niet verharde paden.

Westduinpark, De Savornin Lohmanlaan / hoek Laan van Poot, Den Haag

Zo 2 maart, 10:00 Excursie Zandmotor

Op het oog gewoon een hoop zand, bedoeld als kustverdediging. Maar dat zand en de schelpen hebben een geschiedenis die soms tot wel honderdduizend jaar teruggaat, toen de wereld er heel anders uitzag. En uit dat zand ontstaat weer nieuwe natuur in een wisselwerking tussen golven, wind, regen, flora en fauna. Pionierplantjes houden zand vast, waardoor kleine duintjes kunnen ontstaan en soms groot worden, maar ook weer door de zee afgebroken kunnen worden. En elke dag ziet de Zandmotor er weer anders uit, elke dag weer fascinerend. Maak het mee tijdens een twee uur durende wandeling.

Hou er wel rekening mee dat die wandeling door het zand gaat en dat regen en wind ons niet tegenhouden.

Zandmotor keerlus einde, Machiel Vrijenhoeklaan, Den Haag

Aanmelden bij joanvanarragon@gmail.com, Maximaal 25 deelnemers, max. 4 personen per aanmelding

Zo 9 maart 10:30 Excursie Begraafplaats Oud Eik & Duinen

Monumentale bomen en historische graven.

Begraafplaats Oud Eik en Duinen, Laan van Eik en Duinen 40, Den Haag

Za 15 maart 10:00 Vroege vogels-excursie De Horsten zuid

Vroege vogels. Verrekijker mee! De tijsjaf keert elk jaar in de eerste helft van maart terug uit het zuiden. Die gaan we in elk geval horen, maar er zijn nog veel meer vogels te horen en hopelijk te zien!

De Horsten Zuidingang, Zuidingang Horst en Voordelaan, Wassenaar

Maximaal 12 deelnemers. Aanmelden bij lisettevanpelt@kpnmail.nl

Zo 16 maart 11:45 Excursie strand bij Kijkduin: Strandvondsten

Strandvondsten: schelpen, wieren en waarschijnlijk nog veel meer!

Kijkduin voor Hotel NH Atlantic, Deltaplein 200, Den Haag

Zo 23 maart 10:00 Doorstapwandeling Delftse Hout

Houd je van wandelen en wil je meer weten over wat er te zien valt in Delftse Hout? Ga dan mee met ons. We gaan gedurende 1,5 tot 2 uur doorstappen in Delftse Hout. Onderweg maken we een paar stops om dingen te vertellen of te doen.

Delftse Hout, Noordeindseweg 70, Delfgauw. Max.12 deelnemers, max. 4 personen per aanmelding. Aanmelden bij: mirjam.rotmans@kpnmail.nl

Zo 30 maart 10:30 Excursie Landgoed Te Werve

Wat zijn stinzenplanten? Wil je er meer weten over weten? Wandel met ons mee!

Paviljoen Te Werve, Huys de Wervelaan 110, Rijswijk

In memoriam G.J. de Bruyn

AUTEUR: LISETTE VAN PELT

Op 29 oktober 2024 overleed Gerrit-Jan de Bruyn op 92-jarige leeftijd. Gerrit-Jan was een pionier op het gebied van natuur en natuurbescherming en heeft zich jarenlang ingezet voor de Stichting Duinbehoud. IVN'ers kennen hem als de man met de lange baard die bijzonder boeiend kon vertellen over uiteenlopende natuuronderwerpen, en meestal op blote voeten liep.

Gerrit-Jan was niet alleen een icoon voor de natuur, maar hij was in alles wat hij deed ook van de natuur. Het Bewaarde Land, waar hij bekend was als wachter Buizerd, werd ooit door hem in het leven geroepen, en als docent bij de cursussen van IVN Leiden was hij onmisbaar. Dank je wel Gerrit-Jan!

Foto: Stichting Duinbehoud

Lied van Het Bewaarde Land

Het bos groet met een welkomstgeur
De zon geeft een warme kleur
De wind fluistert sprookjes over bos,
mens en dier

'T water glinstert in de zon
'K wou dat ik hier blijven kon
'T is net of ik tover hier
Ik speel met plezier

Dag zon, verwarm me met je licht
Dag wind, waai geur in mijn gezicht
Ik deel mijn slablad met een slak
En zet een rupsje op zijn tak
Dag eik, ik klim in jou, da's fijn
Ik zal voorzichtig met je zijn.

Alles draait om tijd

AUTEUR: MARJO HESS

Zo begint de inleiding in het boek de Biologische Klok van Helen Pilcher. In een tijd van donker en langzaam aan weer lengen van de dagen, past naar mijn idee een boek over levensritmes. Bovendien is het een thema dat niet vaak in natuurboeken een weg vindt.

Helen Pilcher is duidelijk gefascineerd: ze behandelt verschillende levensritmes van flora en fauna in aparte hoofdstukken. Zowel vanuit een helicopterblik bezien van alle leven op aarde als in individuele of groepen dieren en planten.

De aarde vormde zich ongeveer 4,5 miljard jaar geleden. Dan is er logischerwijs een hoofdstuk over de evolutionaire tijd: over bijvoorbeeld de overgang van leven in zee naar het land en evolutie in uitsterven en 'opstaan' van diersoorten. Ze begint zelfs met de beschrijving van wat er met de materie gebeurde in de eerste dag van het bestaan van de aarde. Vervolgens komen verschillende vormen van evolutie ter sprake: opkomst van planten, de ontwikkeling van hagedis tot dinosauriër, het ontstaan van vliegbewegingen. Alles is interessant weergegeven met de nodige illustraties en overzichten.

Het hoofdstuk ecologische tijd is ingebed in ecologische systemen. Getijdenstromen, de bever-bouwmeester die het landschap verandert, de functie van regenwouden en ook de huidige problemen met klimaat: het is hier terug te vinden.

Lezersgeduld

Zoveel verschillende levensritmes samenbrengen, vraagt iets van ordening en helaas nu ook wel van de lezer. Want er volgen totaal andere hoofdstukken als levensduur, groeitijd, en gedragsduur. Met een knipoog naar de 74-jarige eileggende albatros Wisdom die recentelijk in het nieuws was, is het zeker interessant, maar je moet wel schakelen. Ineens zit je in de individuele cyclus van een bepaald dier of plant. De seizoenen en sluimertijden van planten en dieren en daarna dan de groeicyclus in een volgend hoofdstuk bespreken, valt goed te volgen. Maar gedragsduur, waar het in feite gaat om aangeboren en aangeleerd gedrag, kan ik hier niet meteen plaatsen, ook al zijn de migratiecijfers indrukwekkend. Dat de biologische tijd het eindhoofdstuk is, als fascinatie van hoe alle leven invloed heeft op onze (beleving van) tijd en cycli, volg ik weer wel.

Toch blijft het vooral een verzameling van op zich aansprekende hoofdstukken. Ik zou dan ook aanraden te kijken welk hoofdstuk je aanspreekt en dat lezen en vandaar uit verdergaan.

Helen Pilcher (2023), *De Biologische Klok, Levensritmes in beeld*, Zeist KNVU uitgeverij
ISBN 978-90-5011-927-6

Stekeligheden

Nederland kent meer dan tweehonderd verschillende soorten bramen. Ze vormen een bijzonder onderdeel in de regionale biodiversiteit. Op elke plek groeit weer een andere soort.

AUTEUR: INGE GROOTEWAL

Diverse soorten

Voor een leek als ik zijn ze moeilijk van elkaar te onderscheiden. Bramen zijn te herkennen aan de haren op de stengel, aan de kleur van het blad en aan hun stekels. In de stikstofdiscussie worden bramen vaak weggezet als aanwijzer voor de verslechtering van de natuur en het landschap. Maar dat verband wordt onterecht gelegd lees ik in het lijvig rapport “Bramenland Nederland”, een uitgave van OBN(ontwikkeling + beheer natuurkwaliteit) en VBNE(vereniging van bos- en natuurterreineigenaren). “Verbraming” is van alle tijden en dit is een belangrijk gegeven in de discussie over de oorzaak hiervan. Op een enkele soort na reageren bramen meer op (meer) licht dan op stikstof. Door de klimatologische ligging van Nederland zijn bramen als vanouds aanwezig, ze horen hier thuis, stikstof of niet. Bramen worden onderschat.

Diverse functies

Ze verdienen meer respect, ze zijn namelijk belangrijk voor de biodiversiteit. Ze zijn een voedselbron voor nectarzoekende vlinders, fungeren als natuurlijk bijenhotel en bieden een schuilplaats voor vogels en kleine knaagdieren.

Bramen plukken

En wie kent het niet? Naar een plek gaan waarvan je weet dat er veel bramen staan, daar je emmertje vullen met de dikste en donkerste vruchten. Je neemt alle schrammen op de koop toe, iedere keer dat je zo akelig vast komt te zitten in de stekels, om toch nog die paar dikke bramen te scoren. Thuisgekomen de oogst uitpluizen en in een grote pan koken, met geleisuiker, tot een overheerlijke bramenjam. Voor mij is dit pure nostalgie.

Foto: Inge Grootewal

Boswachter met bijsluiter

AUTEUR: IRENE KROFT

Zondagmiddag in een lokaal natuurgebied. Ik had ‘m al zien lopen, een rijzige gestalte in groen pak en met groene kijker, gericht op de boomkruinen. Vast op zoek naar de havik die hier huist. Ik kon hem straks misschien vragen of er dit jaar nog een nest was geweest. Een half rondje verder trof ik hem in gesprek met andere bezoekers:

“Het is droevig gesteld met de natuur. Iedereen roept: wat is het hier mooi groen. Maar wat ik overal zie is vergras-sing. Alle bijzonder planten worden weggedrukt. Het gaat steil bergafwaarts met de natuur”. Met een duikvlucht van zijn hand zette hij zijn woorden kracht bij.

Toen hij langs liep vroeg ik hem of hij vogels aan het inventariseren was. Had hij nog iets bijzonders gezien? Hij bleef staan en zei: “Ik inventariseer inderdaad uilen en andere roofvogels, maar zeg tegen niemand wat ik gezien heb. Dat trekt mensen aan die zulke vondsten met hun naam op ‘Waarneming’ willen zetten en zo weer andere ego’s aantrekken. Zonder enig respect voor vogels”. In gedachte ging ik mijn invoeringen op ‘Waarneming’ na.

Ego’s

“Dan komen die ego’s uren met fotocamera’s op een uilen-nest turen. Weet je dat jonge uilen daar een enorme adrenalinestoot van krijgen, waardoor ze misvormd kunnen raken?” Had ik zelf niet een aantal keren gefascineerd (en lang!) naar takkelingen staan kijken?

“Mensen hebben geen benul wat ze de natuur aandoen met hun gedrag. Ze krijgen ook geen goed voorbeeld. Neem nou Vroege Vogels: die banjeren met hun camera’s overal de natuur in, zonder bijsluiter voor de kijkers. Laatst nog in dit park; kom ik een IVN gids tegen die foto’s maakt van het nest van de havik, om aan cursisten te kunnen laten zien. IVN!!”

Nu werd het echt ongemakkelijk. Ik biechtte op dat ik ook ‘van IVN’ was en of hij misschien een keer iets wilde komen vertellen?

“Dat zei die andere IVN gids ook al, maar dat is niets voor mij. Dan moet je Rob Bijlsma maar vragen of andere leden van de roofvogelwerkgroep. Evengoed een goede dag!” Terug naar de uitgang vroeg ik me af wat te doen met zijn boodschap. Op de excursies in het Haagse Bos de roest-plaats van uilen zeker niet laten zien, maar kon de groene knolamaniet dan wel?

Boven mijn hoofd vloog de havik. Ik ben vergeten waar.

De Zwamgroep van IVN

AUTEUR: LOUISE WIGCHERT

In het woud, waar stilte heerst en mos gedijt, waar paddenstoelen sprankelen in het ochtendlicht, loopt de Zwamgroep vol verwondering en vlijt, met gidsen die zich buigen voor natuur in pracht en zicht.

Zij kennen namen, ze weten hoe het leeft, de vliegenzwam, het eikhaas en de heksenboleet. Met passie voor kennis, zo mooi verweven, brengen zij het mysterie van zwammen tot leven.

De wandelingen zijn als tochten door verhalen, waar elke spore en steel ons iets vertelt. Met IVN-leden die in de natuur verdwalen, en leren, verwonderen – niets hen tegenhoudt of verveelt.

Dus hulde aan de Zwamgroep, onze gidsen trouw, die ieder seizoen weer het groen omarmt met blik op 't blauw

De wilde noordzee

AUTEUR: LISETTE VAN PELT

Heerlijke film, met verrassingen zoals de reuzenhaai die al zwemmend met wijd open bek enorme hoeveelheden plankton verslindt. Het plankton zelf in al zijn vormen. De enorme variëteit aan vissoorten, de krabben en kreeften, de zeepaardjes, de kwallen, de bruinvissen, de zeesterren! Plus alle wieren, zeeanemonen en andere zeeplanten.

De Noordzee is qua levende organismen de rijkste van de wereld! Daar had ik eigenlijk geen idee van. Natuurlijk is 'onze' zee niet alleen het stukje tussen Nederland en Engeland, een groot deel van het leven zit voor en boven de Schotse kusten, maar vlak ook onze Oosterschelde niet uit. Duikers van de hele wereld komen naar Zeeland om de prachtigste zeenatuur te bewonderen en te bestuderen. Fantastische documentaire van duiker en cameraman Peter van Rodijnen. Het enige minpuntje was de pompeuze muziek, die tegenwoordig kennelijk alle natuurfilms kracht bij moet zetten. Het geluid stond ook nog te hard, maar dat lag aan de bioscoop. Volgende keer peterselie mee, naar goed Gallisch gebruik (ken uw Asterix).

GROENE OREN EN FWIET FWIET

Misschien al bekend bij de meesten: de podcast 'Groene Oren', gemaakt in opdracht van Staatsbosbeheer, is onvoorstelbaar grappig en informatief. In elke aflevering wordt een dier of plant (of paddenstoel) geïnterviewd, en elke gast blijkt een bijzonder karakter te hebben. De Amerikaanse rode rivierkreeft is bijzonder irritant en hilarisch, de dames Vliegenzwam zijn heel aimabel en Paulien de Eik is nogal van zichzelf geporteerd. Gaat dat horen, Groene Oren!

Ook erg leuk: Fwiet Fwiet, een podcast over vogels. Heb jij tips voor leuke podcasts? Zeg het ons!

Wandelen onder de hemelboom

AUTEUR EN FOTO: RICHARD VAN DEN BERG

Al decennia lang loop ik met onze hond in het stadsparkje Essesteijn en al 40 jaar fiets ik over het fietspad langs de vijvers naar 'Hoogvliet'. Het is prachtig parkje met waterpartijen en een grote diversiteit aan bomen.

Grote verscheidenheid

Dat laatste weet ik pas sinds ik cursist ben van de natuurgidsenopleiding (NGO). Natuurlijk ken ik de eik, de els, de es, de treurwilg en de knotwilg, de linde en de berk. Ze staan er allemaal. Maar nu ik word opgeleid als natuurgids, lijkt het wel alsof ik uit de webwinkel van IVN ook een paar nieuwe ogen heb gekregen!

Want wat ontdekte ik nog meer? De zwarte els, de rode kornoelje, de gewone esdoorn en de Noorse esdoorn, de trompetboom, de okkernoot, de hopbeuk, de schietwilg én ... DE HEMELBOOM. Nog nooit van gehoord.

Wat blijkt na enig onderzoek: de hemelboom is een invasieve exoot. Hemelbomen (*Ailanthus altissima*) komen eigenlijk al heel lang voor in Europa. De bomen zijn vanuit Zuid-Europa aan een opmars begonnen naar Centraal- en Noordwest-Europa. Via vrachtwagens en treinen komen de zaden van de hemelboom ook Nederland binnen. Onze groeiseizoenen waren niet warm genoeg voor het verhouten van de hemelboomzaailingen; ze bleven groen. Niet verhoude jonge hemelbomen bevriezen bij 4 graden vorst. En precies dat is nu langzaam aan het veranderen door de klimaatverandering. Door de combinatie van warmere groeiseizoenen – waardoor zaailingen robuuster worden – en warmere winters in Nederland, vriezen de boompjes niet meer dood. Sommige mensen vrezen dat straks overal in de steden nieuwe hemelbomen opkomen, kleine boompjes die zich op allerlei plaatsen ongewenst vestigen.

En wat een verrassing dat Mirjam Brakman tijdens de IVN-wandeling door het Haagse Bos ons vertelde over de kracht van de hemelboom die wel scheuten maakt op 40 meter afstand van 'de moederboom'. Dus wel een boom om in de gaten te houden. Ik waan me af en toe in de hemel!

Commentaar?

Vind jij iets van dit ledenblad? Ben je het oneens met een artikel of heb je juist iets heel nuttigs geleerd, of geniet je gewoon van de mooie foto's? Laat het ons weten, dan maken we een nieuwe rubriek met reacties van lezers.

